Cărturarul Vasile Netea şi Cazania Sfântului Mitropolit Varlaam

Dr. FLORIN BENGEAN
Târgu-Mureş

Abstract

The Scholar Vasile Netea and the Saint Metropolitan Varlaam's Cazania

The life of the scholar Vasile Netea was entirely dedicated to study and intellectual work. Vasile Netea, our scholar from Mures Valley, was a spiritual man and made many refferences through his writing to religious literature. In Vasile Netea's concerns we can also find Romanian folklore and Romanian teachings. Vasile Netea, through his vast opera, presents the entire history of the Romanian people, analyzing all the epochs of our history and includes in his pages numerous elogies brought to important personalities of the culture and history of the Romanian people. From everything the scholar wrote we can clearly distinguish Vasile Netea's patriotism. The publishing field of Vasile Netea is rich and varied. He was also an illustrious representative of Astra Society. He was also a great speaker with many conferences in his activity.

Vasile Netea wrote about Varlaam the saint metropolitan of Moldavia and especially about his biggeste achievement, the work entitled ***The Homily*** *(****The Old Book of Religious Teachings - Cazania****). Vasile Netea used to say that the most important Romanian literary monument of the first half of the XVIIth century and at the same time a cogent humanistic achievement was* ***The Romanian Book of Teachings - Cartea românească de învăţătură****, printed at Iasi in 1643, which is Varlaam's Homily. This work was and it is very important. Through his long and multiple activity, the metropolitan Varlaam printed his name among the great hierarchs scholars from our past.*

Keywords: *Vasile Netea, Varlaam, metropolitan, saint, Moldovia, homily, scholar*

Viaţa cărturarului **Vasile Netea** a fost în întregime închinată studiului şi muncii intelectuale. A avut un suflet pur, curat, plin de dragoste pentru cei din jurul său. A dat dovadă de dragoste de ţară, militând tot timpul în interesul naţiunii româneşti, făcând acest lucru mai ales prin ceea ce a scris. Şi a scris mult şi a avut un deosebit succes. A dat dovadă de dragoste faţă de

BDD-A30283 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:05 UTC)

părinţi. Şi-a iubit părinţii ca pe lumina ochilor săi, cum de altfel l-au iubit şi părinţii pe el. Şi-a iubit satul şi pe toţi consătenii săi, şi-a iubit familia mai mult ca orice. A avut foarte mulţi prieteni, pretutindeni a fost înconjurat de prieteni. A ştiut să-şi facă prieteni, prin comportamentul său, prin maniera sa de a fi, s-a impus ca un model de om, a ştiut să se facă respectat, respectându-i pe ceilalţi, a iubit pe cei din jur, ca să fie la rândul său iubit de aceştia, ca să fie apreciat, a muncit serios pentru a se realiza pe plan intelectual şi a făcut-o cu un deosebit succes. Referindu-ne retrospectiv la opera lui Vasile Netea, putem spune că acest cărturar a lăsat posterităţii o operă monumentală, o operă impresionantă, atât prin dimensiunile sale, cât şi prin profunzimea temelor pe care le abordează.

Vasile Netea, cărturarul nostru de pe Valea Mureşului, a fost un om spiritual. A fost un cărturar apropiat de cele sfinte, apropiat de oamenii Bisericii, de marii ierarhi ai acesteia, s-a referit prin scrisul său la literatura religioasă, atribuindu-i acesteia rolul primordial în acţiunea de culturalizare a poporului român. Netea se apleacă cu pioşenie asupra marilor personalităţi din viaţa Bisericii Române, creatori de limbă şi cultură românească şi luptători pentru idealul naţional al românilor. În istoria culturii vechi româneşti, şi anume în perioada ei de plămădire, au ostenit cu râvnă vrednică de pomenire un şir lung de clerici luminaţi, iubitori de ţară, adevăraţi pionieri în vremuri de alegere a luminii de întuneric, ctitori de limbă, de cultură şi de unitate românească. Numele lor a fost căutat cu pasiune şi migală, a fost descifrat de cercetători pe frontispicii sau pe margini de manuscrise şi de cărţi şi a intrat de mult în patrimoniul naţional. A-i aminti iar şi iar, e ca o rugăciune senină de laudă şi de mulţumire, ca o cântare Patriei, în care ei sunt refrenul ce revine în ritm de respiraţie în eternitate. Printre aceşti cercetători care se apleacă asupra activităţii Bisericii şi a membrilor ei, se află la loc de cinste şi Vasile Netea. Prin scrisul său, Netea scoate în evidenţă marile realizări ale Bisericii de-a lungul timpului.

În preocupările cărturarului Vasile Netea se regăseşte şi folclorul nostru românesc, ba mai mult Netea scrie destul de mult şi extrem de elogios despre acest fenomen al folclorismului mureşean, evidenţiind pe reprezentanţii săi de seamă, de aici noi putând desprinde concluzia că între

BDD-A30283 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:05 UTC)

Vasile Netea şi satul românesc, folclorul românesc şi tot ceea ce exprimă spirit şi trăire românească, a existat o legătură care niciodată nu s-a redus la puţin, ci tot timpul a fost trainică, ceea ce denotă faptul că acest cărturar din Deda Mureşului, şi el provenind din părinţi ţărani, a fost extrem de legat de pământul strămoşesc, românesc, de datinile, tradiţiile, obiceiurile acestui neam care i-au încântat sufletul toată viaţa sa, un loc important ocupând în inima lui Vasile Netea, Valea Mureşului Superior, de unde s-a ridicat şi a urcat pe piscurile societăţii româneşti, dar nici o clipă nu a uitat de unde a plecat, totdeauna şi-a întors privirea cu dragoste în urmă, spre cei care i-au fost atât de dragi, părinţii, prietenii, cunoscuţii, rudele, el însuşi fiind foarte bucuros că s-a născut român, creştin ortodox, pe aceste mirifice meleaguri mureşene care au primit binecuvântarea lui Dumnezeu, fiind ocrotite de-a lungul timpului.

Între preocupările de căpătâi ale lui Vasile Netea se numără şi una de maximă importanţă: învăţământul românesc. Vasile Netea îşi dă seama din plin de importanţa procesului de învăţământ. De învăţământ depinde viitorul ţării. Învăţătorii erau cei care aveau rolul principal în formarea oamenilor. De modul în care sunt formaţi aceşti oameni depinde felul în care ei vor acţiona mai departe în societatea românească şi implicit de acest lucru depinde şi viitorul ţării. În cadrul acestui proces de învăţământ, Vasile Netea surprinde rolul pe care l-a avut şi îl are *cartea* ca manifestare şi mărturie permanentă a culturii şi a unităţii naţionale româneşti. Timp de secole, pentru toţi călătorii care au străbătut pământul românesc, mărturia cea mai la îndemână - şi totodată cea mai sigură - pentru a constata şi înregistra romanitatea poporului român a fost limba sa vorbită, aceeaşi pe ambele versante ale Carpaţilor. Se desprinde cu certitudine o implicare profundă a cărturarului Vasile Netea în învăţământul românesc, atât prin modul său de a activa (a îndeplinit onorantele funcţii de învăţător şi profesor), cât şi prin maniera de a scrie, referindu-se în scrisul său la toate marile realizări şi marile personalităţi ale învăţătorimii. Vasile Netea, prin tot ceea ce a făcut, conştientizând din plin misiunea sa şi rolul pe care îl are dascălul în societate, a acţionat cu toată puterea sa intelectuală în sprijinul ideii de culturalizare a poporului român.

BDD-A30283 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:05 UTC)

Vasile Netea, prin vasta sa operă, vorbeşte despre întreaga istorie a poporului român, analizând toate epocile istoriei noastre, începând de la rolul pe care l-au jucat pe acest teritoriu strămoşii noştri dacii, continuând firul istoriei până în ziua în care a trăit, fiind tot timpul extrem de documentat şi de pregătit, aşa cum stă în firea unui adevărat cărturar şi istoric. Vasile Netea, în formaţia sa de istoric, se ocupă de evenimentele majore ale istoriei noastre, în mod accentuat de cele mai importante, evocând şi rolul pe care l-au jucat la momentul respectiv personalităţile vremii. Evocă revoluţia de la 1848-1849, care prin rezultatele sale a scris o frumoasă pagină în istoria poporului român, croind acestui neam un drum extrem de luminos în perioada care a urmat. Istoricul din Deda Mureşului evocă şi războiul de independenţă din 1877, unde poporul român, luptând până la sacrificiu, a obţinut ceea ce de mult şi-a dorit: independenţa de stat, fapt care a însemnat enorm în realizarea marelui ideal al românilor, fiind un pas mai mult decât hotărâtor în această privinţă. Netea, prin scrisul său, evocă Memorandumul, de asemenea prezintă şi evenimentele primului război mondial, pentru ca toate acestea să ducă la realizarea Unirii celei Mari, a unirii tuturor românilor într-un singur stat liber şi independent, eveniment care se regăseşte foarte pe larg în opera cărturarului Vasile Netea, acesta prezentând cu de-amănuntul toate aspectele importante legate de Unirea cea Mare. Cărturarul Vasile Netea este unul dintre cei mai mari istorici ai unităţii naţionale a poporului român.

Cărturarul Vasile Netea include în paginile sale numeroase elogii aduse personalităţilor importante ale culturii şi ale istoriei poporului român. Evocă activitatea unor personalităţi care şi-au adus o contribuţie importantă la realizarea marilor momente fericite ale istoriei. De asemenea, vorbeşte în cuvinte elogioase şi despre unele personalităţi pe care le-a cunoscut şi cu care a avut relaţii de prietenie, evocă personalitatea unor oameni născuţi ca şi el pe Valea Mureşului, analizează, făcând precizări elogioase, scrisul acestor oameni. Panoplia de mari personalităţi ale vieţii culturale, istorice şi sociale, pe care Vasile Netea le elogiază în mod deosebit, este foarte vastă. Netea surprinde rolul important pe care aceste personalităţi l-au jucat în angrenajul vieţii româneşti pe toate planurile şi observăm că aceste persoane

BDD-A30283 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:05 UTC)

sunt de primă mărime, au avut un rol hotărâtor la scrierea istoriei noastre, Vasile Netea acordând fiecăreia meritul care i se cuvine, scriind cuvinte extrem de frumoase la adresa tuturora, pe unii chiar cunoscându-i, fiind contemporani.

Din tot ceea ce a scris cărturarul Vasile Netea, se distinge clar patriotismul său, numărându-se printre cei care au militat şi luptat pe toate căile pentru libertatea poporului român, pentru integritatea teritorială a României, din activitatea sa reiese clar dorinţa de linişte şi pace care trebuie să domnească între toţi românii. Vasile Netea se dovedeşte a fi un patriot desăvârşit, acest lucru rezultând mai ales din scrierile sale. Într-un mod original prezintă Vasile Netea ideea unităţii naţionale, idee care este prezentă în fiecare moment al istoriei, tot timpul militându-se pentru realizarea acestui mare ideal al tuturor românilor de pretutindeni. Marea Unire - spune Vasile Netea - nu a fost rezultatul unei conjuncturi, după cum nu a fost opera unui singur partid politic, a unei singure clase sau pături sociale, ci a fost scopul întregii naţiuni române: pentru acest ideal au acţionat toate forţele poporului român. Deşi scrise şi rostite în împrejurări diferite, lucrările şi studiile lui Netea sunt strâns legate între ele prin firul roşu care le străbate de la un capăt la altul: ideea originii comune a tuturor românilor locuitori în Ţara Românească, Moldova şi Transilvania, a continuităţii lor neîntrerupte. Această idee a fost timp de secole ideea fundamentală a tuturor cărturarilor şi luptătorilor patrioţi din toate ţările româneşti, ea fiind mărturisită pretutindeni.

Se cuvine să mai amintim şi faptul că sectorul publicistic al activităţii lui Vasile Netea este unul bogat şi variat. Netea a întreprins şi în acest domeniu o activitate titanică, scriind un număr impresionant de articole de revistă. Stilul său este unul propriu, original. Opera aceasta de publicist a lui Vasile Netea se întinde pe o perioadă de timp foarte îndelungată, începând din frageda tinereţe şi mergând până în momentul în care firul vieţii sale s-a întrerupt. În activitatea publicistică, Netea dă dovadă de clarviziune şi precizie. Este foarte documentat de fiecare dată. Cărturarul Vasile Netea a cultivat, deasemenea, şi interviul. Interviul, de al cărui farmec a fost captivat încă din adolescenţă Vasile Netea, constituie una din cele mai spontane şi

BDD-A30283 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:05 UTC)

mai directe şi totodată una din cele mai utilizate forme de mărturisire publică a unui scriitor, de informare asupra existenţei, activităţii şi proiectelor sale.

Cărturarul Vasile Netea a fost şi un ilustru reprezentant al Astrei atât prin scrisul său, cât şi prin ceea ce a întreprins şi prin acţiunile la care a luat parte. Vasile Netea scria despre Astra că, fără aceasta, fără adunările ei generale, fără despărţămintele şi fără cercurile ei culturale, fără publicaţiile şi fără bibliotecile ei, fără oamenii ei zdraveni, entuziaşti, buni români şi buni creştini şi tot pe atât de străluciţi cărturari şi luptători naţionali, greu ne-am putea îndeplini întregul progres cultural al neamului românesc din Transilvania, care, sub raportul educării şi instruirii maselor populare, sta adeseori mai bine decât înşişi fraţii din ţara liberă. Activitatea şi rezultatele culturale ale Astrei constituie cea mai frumoasă şi cea mai trainică biruinţă a străduniilor intelectualilor ardeleni de a ridica nivelul satelor noastre şi a le îndrepta cu hotărâre şi devotament pe căile culturii şi ale civilizaţiei. De fapt, Vasile Netea are studii întregi în care elogiază acţiunile Astrei, al cărei membru marcant a fost şi în cadrul căreia a desfăşurat o intensă şi prestigioasă activitate culturală.

Remarcând că opera cărturarului din Deda Mureşului, Vasile Netea, este de dimensiuni impresionante, dar în acelaşi timp şi de o calitate şi profunzime deosebite, afirmăm că Vasile Netea acoperă prin scrisul său domenii foarte importante ale culturii româneşti. Prin tot ceea ce a scris şi prin conferinţele pe care le-a susţinut, Netea s-a dovedit a fi un scriitor foarte profund, dând dovadă de o seriozitate ireproşabilă de-a lungul întregii sale cariere. A susţinut şi foarte multe conferinţe, remarcându-se ca un adevărat orator, lucru semnalat îndeosebi de cei care l-au ascultat. Netea a vorbit şi a scris enorm. Se impune ca un adevărat cărturar al poporului român. Prin tot ceea ce a făcut, Vasile Netea a scris o pagină de aur, a însemnat şi înseamnă pentru istoriografia românească un reper demn de urmat.

Mihai Eminescu, poetul nostru naţional, scria în 1882 un articol în prestigiosul ziar ***Timpul***, în care spunea printre altele: „*Cărţile bisericeşti tipărite în Ardeal, în Moldova, în Ţara Românească opresc procesul de diversificare şi de*

BDD-A30283 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:05 UTC)

dialectizare a graiului viu; acesta primeşte prin cărţi o normă unitară în rostire şi în scriere, căci printr-un instinct fericit, traducătorii şi scriitorii originali aleg ca model dialectul cel mai arhaic al românilor, cel rostit în Ţara Românească şi-n o parte a Ardealului, căci la cel mai vechi din toate se puteau reduce, ca la un prototip, dialectele ce încercau a se forma atunci."

Vasile Netea se referă prin scrisul său la personalitatea sfântului mitropolit Varlaam al Moldovei şi mai ales la marea sa realizare, care este lucrarea intitulată ***Cazania***.

Vasile Netea spunea: „*Cel mai de seamă monument literar românesc al primei jumătăţi a secolului al XVII-lea şi totodată o concludentă realizare umanistă avea să fie* ***Cartea românească de învăţătură****, tipărită la Iaşi în anul 1643 (****Cazania lui Varlaam****).*"[1] Considerată de sprijinitorul său - voievodul Vasile Lupu al Moldovei, cu a cărui cheltuială enormă s-a tipărit - ca un *dar* în numele conştiinţei de origine, pentru „*toată seminţia românească*," ***Cazania*** a avut în cadrul acestei „*seminţii*," aşa cum s-a dorit chiar de la început - spune Netea - una din cele mai largi circulaţii. Apariţia ***Cazaniei*** a fost socotită ca un adevărat eveniment literar şi ca un monument al limbii române, dominată până atunci în biserică de limba slavonă, N. Iorga văzând în ea o scriere „*de cea mai mare însemnătate în ceea ce priveşte graiul românesc*" şi remarcând totodată „*mlădierea unor perioade construite după slavona medievală, care şi ea împrumutase ţesătura de frază a vechii limbi greceşti. În acest stil viu şi plin de culoare* - adăuga mai departe N. Iorga, elogiind calităţile de scriitor ale lui Varlaam - *în care putea scrie doar unul care să-şi fi petrecut o bună parte din viaţă numai între ţărani sau între călugării ridicaţi din mijlocul lor, nu se mai făcuseră cărţi bisericeşti până atunci*."[2]

În 1641 a fost dată în lucru, iar în 1643 a ieşit de sub teascurile tiparniţei de la Trei Ierarhi prima carte românească din Moldova şi - în acelaşi timp - una din cele mai de seamă din istoria vechii culturi româneşti. Este cunoscuta ***Cazanie*** a lui Varlaam sau, cu titlul ei exact, ***Carte românească de învăţătură dumenecele preste an şi la praznice***

[1] Vasile Netea, ***Conştiinţa originii comune şi a unităţii naţionale în istoria poporului român,*** Bucureşti, Editura Albatros, 1980, p. 62.

[2] ***Ibidem***, p. 62-63.

BDD-A30283 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:05 UTC)

împărăteşti şi la svănţi mari. Este o lucrare masivă, cu 506 file (1.012 pagini), ilustrată cu numeroase gravuri în lemn, reprezentând scene biblice, chipuri de sfinţi, frontispicii, viniete, iniţiale înflorate etc. Acestea au fost lucrate de meşterul gravor Ilia, care a ilustrat şi unele din cărţile tipărite la Kiev şi Lvov. Presupunem că el n-a lucrat singur, ci ajutat de unii călugări moldoveni (poate de la Neamţ, Putna sau Dragomirna, unde exista o bogată tradiţie miniaturistică). Toate aceste podoabe grafice şi iconografice, cu mai multe caractere de litere, fac din ***Cazanie*** una dintre cele mai artistice opere tipărite din vechea cultură românească.

Cartea începea cu un ***Cuvânt împreună către toată semenţiia românească***, adresat de Vasile Lupu la „*toată semenţiia românească pretutinderea ca să află pravoslavnici într-această limbă*." Textul propriu-zis era foarte scurt. Din însăşi foaia de titlu şi din cuvântul domnitorului se desprinde limpede ideea de unitate naţională, cartea fiind hărăzită tuturor românilor. Urma apoi un ***Cuvânt către cetitoriu***, scris de „*smeritul arhiepiscop Varlaam şi mitropolitul de Ţara Moldovei*." Arăta aici motivele care l-au determinat să scrie : „*limba românească n-are carte pre limba sa*," cât şi „*lipsa dascălilor şi a învăţăturii*." În partea finală, preciza că „*tipariul cu toate meşteşugurile câte trebuesc*" au fost trimise de Petru Movilă, iar cheltuiala tipăririi a fost suportată de Vasile Lupu.[3]

Cazania are două părţi. Partea întâi cuprinde 54 de cazanii la duminici, iar partea a doua cuprinde 21 de cazanii la sărbătorile împărăteşti şi ale sfinţilor. Fiecare cazanie duminecală are patru părţi: cuvântul introductiv la ***Evanghelie***, pericopa evanghelică a zilei, învăţătura întâi şi învăţătura a doua. Această împărţire nu o întâlnim la cazaniile sărbătorilor şi ale sfinţilor.

În ***Cazania*** de la 1643 sunt traduse şi prelucrate - integral sau parţial - peste 20 de cuvântări ale lui Damaschin Studitul, cuprinzând peste 200 de pagini. Au fost prelucrate însă într-un mod original şi numai anumite

[3] Preot prof. dr. Mircea Păcurariu, ***Istoria Bisericii Ortodoxe Române***, vol. 2, Bucureşti, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1992, p. 19.

BDD-A30283 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:05 UTC)

cuvântări, înlăturându-se repetările inutile, incursiunile, amănuntele nesemnificative, afirmaţiile neştiinţifice şi naive, simplificându-se simţitor retorismul exagerat din originalul neogrec. N-au fost urmate întru totul nici versiunile slavone, care au tradus integral şi exact textul neogrecesc al lucrării lui Damaschin.[4] În afară de această carte, Varlaam şi ceilalţi traducători s-au servit şi de alte izvoare la alcătuirea Cazaniilor sale.

Cazania prezintă un interes deosebit din punct de vedere lingvistic. Ea are cea mai îngrijită formă de exprimare a limbii române în prima jumătate a secolului al XVII-lea, o limbă apropiată de cea populară, plastică, expresivă, curăţită de multele slavonisme ale limbii literare româneşti din secolul al XVI-lea. De aceea, pe bună dreptate, spunea un cercetător că ea „*deţine în limba română un loc analog Bibliei lui Luther în cultura germană*."

Cercetători mai noi - spune Vasile Netea - atribuie ***Cazaniei*** lui Varlaam chiar şi o anumită semnificaţie estetică, ea cuprinzând „*primele pagini de proză artistică în limba română*." ***Cazaniei*** sale Varlaam i-a incorporat cele mai numeroase cuvinte şi expresii populare aflate până atunci într-o scriere românească. Limpezimea graiului său, graiul prin care s-a pus baza lingvistică a „*vechilor cazanii*," ca şi minunatul veşmânt grafic în care a fost imprimată, bogat în sugestive ilustraţii, au avut un rol determinant atât în larga ei răspândire cât şi în durata interesului manifestat pentru ea.[5]

În ceea ce priveşte circulaţia ***Cazaniei lui Varlaam***, putem spune că prin conţinutul ei, cât şi prin frumuseţea graiului întâlnit în predicile sale, ***Cartea românească de învăţătură*** din 1643 a cunoscut cea mai largă răspândire între vechile tipărituri româneşti, a fost „*cea mai citită carte din trecutul nostru*" (Dan Simonescu), încât ea a contribuit nu numai la apărarea Ortodoxiei, ci şi la întărirea conştiinţei de unitate naţională românească. Este interesant că ea s-a răspândit mai mult în Transilvania, Banat, Bihor şi Maramureş, unde s-au găsit peste 350 de exemplare. ***Cazania*** era atât de preţuită aici, încât s-au născut şi procese între sate sau între credincioşi pentru stăpânirea ei. Astfel, în 1687 a avut loc un proces în părţile Orăştiei,

[4] ***Ibidem***, p. 20.

[5] Vasile Netea, ***op. cit.,*** p. 63.

BDD-A30283 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:05 UTC)

în faţa „*unui scaun protopopesc*;" în 1689 se judecau două sate din părţile Lăpuşului înaintea mitropolitului de atunci al Ardealului, numit tot Varlaam; în 1738 un proces înaintea unui „*sobor preoţesc*," altul în 1745, amândouă în părţile Făgăraşului etc. Uneori, câte un exemplar din ***Cazanie*** făcea un drum lung prin toate ţinuturile locuite de români, fiind o adevărată „*carte călătoare*." Pentru a ajunge în stăpânirea ei, credincioşii făceau jertfe materiale vrednice de luare aminte. Aşa de pildă, credincioşii din satul Muntele Someşului Cald, la îndemnul preotului lor Ursan, au cumpărat un exemplar din ***Cazanie*** cu zece oi şi opt miei. În alte părţi se vindea cu 18-20 florini şi chiar mai mult. În acelaşi secol, ***Noul Testament*** de la Alba Iulia se vindea cu 9-25 florini, iar ***Biblia*** de la Bucureşti cu aproximativ 25 de florini.[6] Ca să putem aprecia aceste preţuri, reţinem că, potrivit hotărârilor Dietei Transilvaniei, din 1642, o pereche de boi costa între 12 şi 30 florini, un miel între 0,30 şi 0,42 florini, un cot de stofă englezească între 2,50 şi 4,25 florini, iar ziua de muncă a unui zidar sau tâmplar se plătea cu 0,42 florini şi mâncare.

Preţuirea de care se bucura ***Cazania lui Varlaam*** reiese şi din aceea că a fost retipărită - cu adaosuri sau cu omisiuni - în mai multe rânduri, fie sub titlul slav de ***Cazanie***, fie sub cel grecesc de ***Chiriacodromion*** (Alba Iulia, Bucureşti, Râmnic, Buzău, Sibiu etc.; unele din acestea, dar şi alte tipărituri, reproduc din podoabele Cazaniei din 1643). Se cunosc numeroase copii în manuscris făcute în Transilvania, fie după ediţia de la 1643, fie după manuscrisele care circulau înainte de tipărire. Prin larga ei răspândire, ***Cazania*** lui Varlaam a unit în acelaşi cuget şi în aceeaşi credinţă pe românii de pretutindeni, ca un nepreţuit *dar* limbii româneşti.[7]

Prin îndelungata şi multipla sa activitate, sfântul mitropolit Varlaam şi-a înscris numele în rândul marilor ierarhi cărturari din trecutul nostru. Şi-a adus un aport preţios la tipărirea de cărţi în limba română, a sprijinit cu hotărâre pe românii transilvăneni în lupta lor pentru apărarea Ortodoxiei, a stat în legătură cu Bisericile Ortodoxe de pretutindeni, a stăruit pe lângă

[6] Preot prof. dr. Mircea Păcurariu, ***op. cit.***, p. 22.

[7] ***Ibidem***, p. 23.

BDD-A30283 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:05 UTC)

domnii ţării pentru preoţii săi, a avut un rol însemnat în pregătirea sinodului de la Iaşi şi la împăcarea dintre Matei Basarab şi Vasile Lupu.[8] Teolog, bun patriot, conştient de unitatea românească, mitropolitul Varlaam a fost, mai presus de toate, unul din marii făuritori ai limbii româneşti literare, pregătind drumul marilor prozatori moldoveni de mai târziu.

[8] ***Ibidem***, p. 30.

BDD-A30283 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:05 UTC)